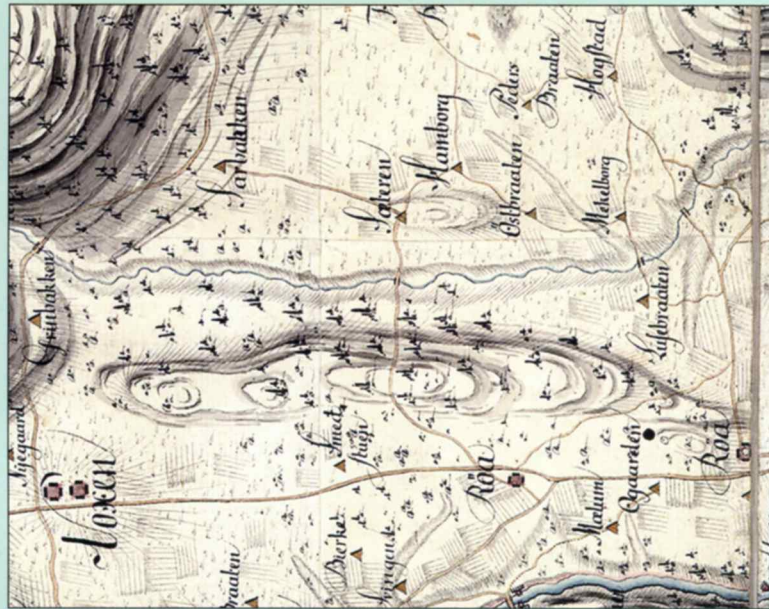

MEMLEMSBLAD FOR
VESTRE AKER
HISTORIELAG

VESTRE AKER BYDEL
Fra Froen til Marka - 30. årg. 1/2021

VESTRE AKER HISTORIELAG

ISSN 0804-3256

Hjemmeside: www.v-aker-historielag.no

Årskontingent: kr 250,-

Bankkonto: 7874 05 98 200

Nr. 117

Redaktør: Ingeborg Wiese, 974 35 540, ingewies@online.no

INNHold

Nytt fra leder og redaktørens spalte	2.	omslagsside
Øyvind Angell Gaukstad: Jan Martin Høeg (1931 - 2021).....	1	
Johan Ditlev-Simonsen: Gutteklubben Viking.....	2	
Bjørn Christophersen: Da det elektriske lyset kom til Vestre Aker ...	6	
Anders Skaiå: Kunstnerreiser i Nordmarka på 1800-tallet.....	14	
Hanne Groth: Ole Herman Mustad Backer (1922 - 1943)	24	
Finn Holden: Veier i Vestre Aker rundt 1850	30	
Finn Holden: Dyrenes by, bokomtale.....	36	

Ole Herman Mustad Backer (1922 – 1943)

TEKST: HANNE GROTH

FOTO: PRIVAT

Ole Herman Mustad Backer, født 9. juni 1922, var sønn av arkitekt Lars Backer (1892-1930) og Elsa, f. Mustad (1899-1985). Som den førstefødte ble han oppkalt etter sine bestefedre, fabrikkier Ole Mustad og arkitekt Herman Major Backer. I 1924 kom søsteren Wencke til verden og i 1928 Anne Marie. Fra 1924 bodde familien i Ekornveien 3 i en villa som faren hadde tegnet.

Lars Backer var en meget produktiv arkitekt, best kjent for sine funksjonalistiske bygg, blant dem Skansen restaurant og Ekebergrestauranten. For Horngården på Egertorvet og villaen på Drammensveien 88 E vant han Sundts pris, men døde dessverre allerede i 1930, 38 år gammel.

Oppvekstår

Ole Herman gikk på Slemdal skole, var medlem av Heming og en eventyrlysten og leken gutt med masse venner. Gjengen fant på mange rampestreker, særlig aktive var de på eple-, pære- og plommestang, og

Ole Herman med sin kjære motorsykkel. Bak står Axel Schmidt. Bildet er tatt i 1939.

Sommerens favorittsport var seiling.

druene i morfar Mustads drivhus fikk heller ikke være i fred. En gang falt Ole Herman gjennom drivhustaket – da stakk alle guttene av og lot ham stå igjen med straffen, men Ole Herman sa bare: «Det er ikke så farlig, for bestefar er så snill».

Da Ole Herman var ferdig med midtelskolen, mente moren at han ville ha godt av et modningsår og sendte ham til pedagogen A.S. Neills skole Summerhill i England. Moren hadde stor tiltro til Neills undervisningsmetoder, og familien kjente ham godt fra hans mange besøk i Norge. Men det var godt å komme hjem igjen til den glade vennegjengen, til turer i skog og mark, seiling, ski,

boksekurs hos Otto von Porat og ikke minst motorsykkelen som han fikk da han fylte 16 år. Den pusset og stelte han ustoppelig og fartet omkring over alt i strøket, til sommerstedet på Hankø og hytta Backeråsen i Rendalen – og på vågale turer utfor «Korken».

I 1939 giftet moren seg på nytt med svenske Knut Brodin. Da krigen kom, flyttet de med døtrene til Stockholm hvor de bodde helt til frigjøringen. Ole Herman ble igjen i Oslo for å fortsette på Ris gymnas og bodde hos bestefar Mustad. Men han besøkte familien jevnlig og fikk med seg et opphold på «arbetsläger» i Leksand i Dalarna sommeren 1940.

På arbeidsleir i Leksand, Dalarna, Sverige, sommeren 1940.

Dro til Sverige

Høsten og vinteren 1940/41 gikk med til sporadisk skolegang. Ris var rekvirert av tyskerne og undervisningen foregikk dels på Ullem og dels privat. Det hendte rett som det var at noen av elevene forsvant, alle visste hvorfor og mange ønsket etter hvert å følge deres eksempel. Så også Ole Herman og vennene hans. I stilhet ordnet de med grenseboerbevis, pass og andre viktige papirer, og tirsdag 25. mars 1941, under påskudd av å skulle på hyttetur, tok Ole Herman, Calle Bødtker og Ragnar Brigg morgentoget fra Oslo til Rena. Videre

Kina og regnet med at det antagelig var lettere å skaffe de to siste i Kina.

Den lille gruppen på tre var i mellomtiden vokst med tre til, Gunnar Schjelderup, John Peder Ditlev-Simonsen og Johan Garben, som endelig, den 21. mai kunne ta fly fra Bromma via Riga til Moskva.

Moskva opplevde guttene som fatigslig, gammeldags - og dyr. For å tjene noen rubler, fikk de tips om å selge noen av klærne sine på svartebørs. Det gikk greit, selv uten et ord russisk, og holdt til hotell, sightseeing, champagne og kaviar.

Den tredje dagen besteg de et russisk passasjerfly sammen med en guide som skulle være behjelpelig på reisen. De overnattet i Aktjubinsk før de fløy videre via Tasjkent til Alma Ata hvor de også overnattet. Neste dag krysset de grensen til Kina og landet i Hami, midt i ørkenen Gobi. Der var det rundt 40 varmegrader, en tøff kontrast til kulden i Moskva.

Det ble ti ensformige dager i Hami, i meget primitive omgivelser, før flyet kom som skulle ta dem til Chungking, Kinas hovedstad på den tiden. De andre hovedstedene var okkupert av japanerne. Byen hadde dårlig med hotell, så guttene bestemte seg for å oppsøke den engelske ambassaden og be om hjelp. Dermed ble de innkvartert i forskjellige engelske

Flyersjant Ole Herman Mustad Backer
Little Norway, Toronto 1942

og amerikanske hjem og hadde en strålende tid, med daglige invitasjoner til alt fra lunsj og middag til ponniridning og roregatta på elven Yangtzekiang. Litt av en avveksling fra de kummerlige forholdene i Sovjetunionen og Hami.

Etter fem herlige dager dro de videre til Hongkong med introduksjonskrivelse til den norske konsulen og en engelsk major og ble mottatt med åpne armer. En fantastisk tid! Hotellet betalte de ingenting for, klær og utstyr ble kjøpt for dem og både konsulen og en norsk skipsreder bidro til reisekassen. De tok sertifikat og leide bil, kjørte grassat rundt på øya, var med på båtturer og regatta med drak-

er, og ble invitert på cocktails, lunsj og middag hver bidige dag. Men samtidig fortalte engelskmennene at man var forberedt på at krigen mot Japan snart ville bryte ut. De fleste kvinner og barn var evakuert til Australia, og samme dag guttene kom til Hongkong, brøt krigen ut mellom Tyskland og Sovjetunionen.

De hadde fått sine amerikanske og canadiske visa uten problemer og hadde håpet å reise over Stillehavet med en amerikansk passasjerbåt, men det ble i stedet lastebåten MS Granville av rederiet A.F.Klaveness. Turen var beregnet å ta tre uker. Det var trangt om plassen, men de hadde heldigvis kjøpt feltsenger og kunne sove på dekk under stjernerhimmelen med utsikt til flyvefisk og delfiner.

Etter 23 dager anløp de havnen i San Pedro i USA, landet de hadde hørt så meget om. Konsulen brakte nyheter hjemmefra, noen gode og noen dårlige. De fikk besøkt Los Angeles og Hollywood og Long Beach, og det imponerte stort at konsulen ringte til Little Norway, 2500 miles unna, og fikk forbindelse på et halvt minutt.

To dager senere ble ungguttene satt på et tog, og etter tre dagers komfortabel reise kom de sent i juli, via Chicago og New York, endelig til Toronto, reisens mål. Der traff de på mange kjente hjemmefra, blant dem

Marius Eriksen, i stram uniform med vingen på brystet. «Hvordan i all verden har **du** klart dette?» spurte Ole Herman. «Du må jule på alderen og ikke si at du mangler artium» var svaret.

Utdanning og trening

På få dager ble Ole Herman og de andre utstyrt med uniform og innrullert på rekruttskole som begynte 1. august. Den første Little Norway leiren holdt til i Toronto med flybase på Centre Island i Lake Ontario. Der gikk rekrutter som Ole Herman på Elementary Flying Training School (EFTS). Leiren ble flyttet til Musko-ka nord for Lake Ontario i mai 1942. Neste trinn, Service Flying Training School (SFTS) foregikk i Medicine Hat eller Moose Jaw etter RCAF's opplegg. Etter gjennomført kurs ble man sersjant og fikk flyvingen.

Ole Herman Mustad Backer hadde bestått eksamen, mottatt sin vinge og hatt en velfortjent juleferie på Vesle Skaugum, et rekreasjonssted kjøpt for innsamlede midler, da han i januar 1943 skulle delta i en rutine treningsøkt over Lake Ontario. Han fløy Douglas 8A-5 bomber.

Det var en formasjon på syv fly som søndag 24. januar 1943 tok av fra Centre Island flyplass. Været var klart og sikten god, men plutselig kom det sigende tett tåke som gjorde

Ole Hermans kiste, drapert av det norske flagg. Han ble bisatt i Toronto 29. januar 1943.

det uråd å orientere seg. Formasjonen ble anbefalt å fly mot Muskoka der været var bedre, men de hadde for lite bensin. Sterk vind gjorde at flyene delvis ble blåst ut av kurs. Fem flyvere kom seg tilbake til Toronto, en landet på en nærliggende flyplass, mens Ole Herman trolig fløy for lavt og kolliderte med en snedekket knaus nær en bondegård. Øyenvitner forteller at flyet eksploderte og brant opp i løpet av kort tid. Han må ha omkommet momentant.

Det var oppslag om ulykken i alle Torontos aviser, også referat fra bisettelsen: «*Flyersjant Ole Backer, som forulykket sist søndag, ble fredag 29. januar bisatt i Crematory Chapel, Winchester Street. Fire av hans beste*

venner sto æresvakt ved båren som var drapert i flagget 21-åringen ga sitt unge liv for. Løytnant B. Øverland forrettet. Offiserer og flyvere fra Little Norway dannet espalier utenfor kirken.»

Etter kremasjonen ble asken lagt i urne og oppbevart til den kunne bringes hjem til Norge når krigen var over. Ole Herman Mustad Backer er gravlagt på Vestre gravlund.

Kilder:

"Little Norway" in pictures, Saunders Publishing, Toronto
Cato Guhnfeldt: Historien om Marius Eriksen Wing Forlag 2002
Utdrag fra Carl Bødtkers rapport om reisen deres til Canada.
Stor takk til nieseene Karin Mohr Nordviste og Yeronica Hove for uvurderlig hjelp med bilder og opplysninger.